

многолюдно, отглеждали и много животни. Водениците работели само за нуждите на местните. Възрастните егрекчани нямат спомен хора от други села да са мелели брашно в техните воденици. (респ. 1, 20.12.2012 г.)

В процеса на разработка на темата закономерно възникна въпросът: „Защо в едно средно голямо родопско село били построени не една или две, а пет воденици?“ Отговорът, вероятно, се крие в това, че в миналото хората отглеждали многобройни стада, а селото било затворено, изолирано и отдалечено от оформилите се по-големи центрове. За да задоволи собствените си нужди и да изхрани животните, населението имало нужда от повече зърно и съответно от воденици, където да го смела.

Местните хора максимално се възползвали и от природните дадености на района. Голяма част от нивите били разположени покрай реката. Многобройните пълноводни чешми в землището на селото също давали възможност за напояване. Наторявали обработваемите площи през лятото, с така наречените „егреци“⁴. Земята давала добра реколта, а петте воденици мелели брашно за хората и фураж за животните. Преданието разказва, че егреците, ограждащи нивите, дали името на селото. Когато върлувала чумата, за да се спасят от епидемията, хората напуснали старото селище и се преместили да живеят при кошарите със стадата. Така се образувало новото село Егрек.

Действащите автентични воденици са оцелели през годините благодарение на хората, които ги ценят и поддържат. „Живите“ караджейки и днес мелят истинско брашно. В края на месец април 2013 г., в една от водениците, 75-годишната баба Халиме мели царевично брашно за качамак. Споделя, че водата вече е намаляла и става бавно, но камъкът дава друг, по-мек вкус, затова държи тя да си смели брашното – „тогава качамакът е хубав“. „Да си го направя аз така, както са мляли моите майка и баща, баба и дядо“ – добавя тя и чевръсто става, за да увеличи количеството на водата и провери едрината на брашното. (респ. 4) Във воденицата се носи приятен мирис на прясно царевично брашно.

⁴ Егреци - място, където многобройните стада от овце и кози нощували за по една вечер. Следващото денонощие се премествали на съседно място, докато се покриела площта на цялата нива. Идната година торенето се повтаряло, защото ненаторената почва ставала неплодородна.